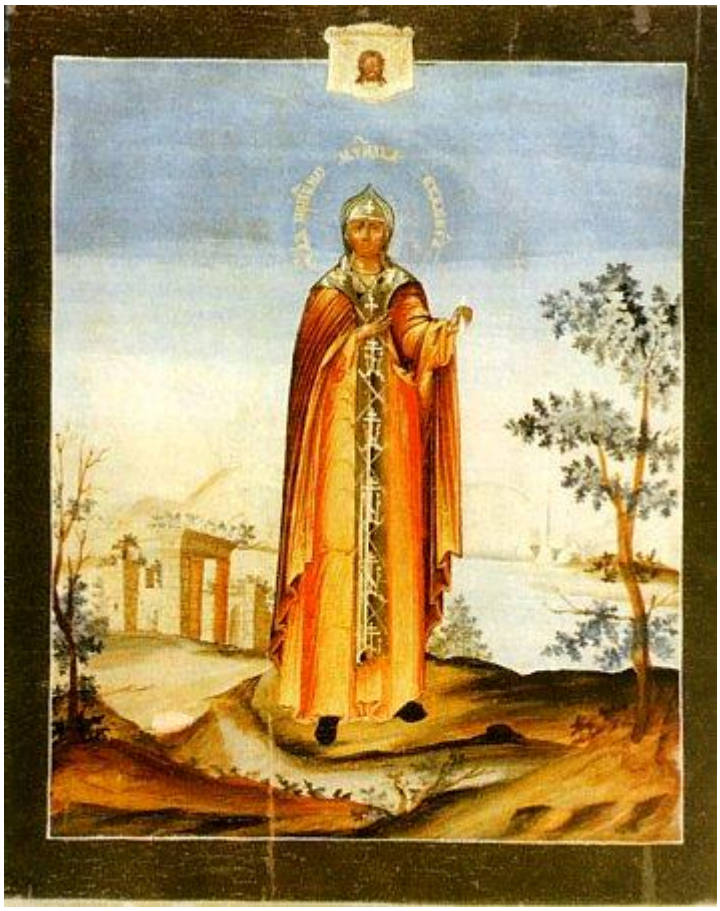
Pyhittäjämarttyyri Eudokia Heliopolislainen

1.3.

Kuva: Wikimedia Commons

Eudokia tarkoittaa Jumalan hyvää tahtoa.

Pyhittäjämarttyyri Eudokia - Suomen ortodoksinen kirkko

Eudokia Heliopolislainen – Ortodoksi.net

Maaliskuun ensimmäisen päivän perinteet

Roomalaisen ajanlaskun mukaan uusi vuosi alkoi maaliskuussa, kevään alkaessa. Maaliskuu on kevään ensimmäinen kuukausi, josta alkoi samalla uusi maanviljelykausi. Esikristilliset uuden vuoden rituaalit jäivät osin maaliskuun ensimmäiseen päivään. Kristinuskon myötä ne siirtyivät myös kahteen merkittävään maaliskuun juhlaan: 9.3. vietettävään Sebasteian 40 marttyyrin juhlaan, sekä 25.3. vietettävään Jumalansynnyttäjän ilmestysjuhlaan.

Baba Marta ja Baba Dochia

Romaniassa ja Bulgariassa maaliskuun ensimmäistä päivää merkitään edelleen kevään ensimmäisenä päivänä. Bulgarissa päivän nimi on Baba Marta (”Muori Maaliskuu”) ja Romaniassa Baba Dochia (”Muori Eudokia”)

Babat Marta ja Dochia ovat kevään ruumiillistumia. Molemmat ovat vanhoja, ärtyneitä eukkoja, mikä kuvaa ihmisten malttamatonta mielentilaa kevään lähestyessä. Sekä Baba Martaan, että Baba Dochiaan liittyy runsaasti mytologiaa ja kansantaruja. Osa kertomuksista liittyy maaliskuun arvaamattomaan säähän: yhtäältä kylmä voi edelleen olla pureva ja toisaalta aurinko saattaa paahtaa varomatonta.

Rituaalitulet

Vuoden nivelkohtien rituaaliset tulet kuvaavat siirtymää vanhasta uuteen. Puhdistava uudistava tuli liittyy kevääseen myös, koska keväällä siivottiin tilukset ja poltettiin roskat. Tuhkalla lannoitettiin peltoa, joten kyseessä oli myös uuden maatalousvuoden hedelmällisyysriitti.

Martis

Romanian ja Bulgarian lisäksi mm. Makedoniassa ja Kreikassa tehdään, annetaan ja saadaan maaliskuun ensimmäisenä päivänä martis-kevätnauhoja. Ne ovat punaisesta ja valkoisesta langasta kieputettuja nyörejä, jotka laitetaan ranteeseen tai rintapieleen kevään merkiksi. Martis kuvaa talven ja kevään kohtaamista, sekä kevään odotusta. Kun sen pitäjä näkee ensimmäisen kevään merkin, eli muuttolinnun tai kukkivan puun, hän sitoo nauhan kukkivan puun oksaan toivottamaan muuttolinnut ja kevään tervetulleeksi.

Kuva: Maura Ihatsu

Muun muassa Bulgariassa, Romaniassa ja Kreikassa tehdään ja annetaan lahjaksi maaliskuussa martis-nauhoja tai -nukkeja, jotka tehdään yhteen punotuista valkoisesta ja punaisesta langasta. Martis tehdään, annetaan ja saadaan aina lahjaksi. Sitä pidetään ranteessa tai rintapielessä ja ripustetaan puun oksaan, kun puuhun puhkeavat ensimmäiset kukat tai kun havaitaan ensimmäinen muuttolintu. Martis-nauha toivottaa näin muuttolinnut, kukat ja kevään tervetulleiksi.

Kristityille nauha kuvaa Kristuksen kahta luontoa ja nauhaan kiinnitetään joskus risti.

Kuva: Wikimedia Commons/ Elena Chochkova

Nauhan nimi tarkoittaa maaliskuuta. Romaniassa nauha on martisor, Bulgariassa martenitsa, Makedoniassa martinka ja Kreikassa martakia tai martis.

Kristinuskon myötä martis-nauhojen perinne on osin siirtynyt osaksi 9.3. vietettävää 40 marttyyrin juhlaa. Lähi-idässä se liittyy Jumalansynnyttäjän lílmestykseen (25.3.)

Martis saadaan ja annetaan lahjaksi. Siellä, missä nauhan pitäminen on yleisesti tapana, niitä voi ostaa kaupasta. Toisinaan nauhaan on kiinnitetty koriste tai amuletti, esim. kolikko, joka tuo kantajalleen onnea tulevaan vuoteen.

Kuva: Pixabay/ yukiko

On raitis aamu, Palmusunnuntai,
ja ilma tuoksahtaa niin puhtahalta,
mut kylmä tuntu on sen tuoksullai –
on vielä talvi, viel' on hallan valta.

Jo kirkkahana aaltoo avaruus,
jo päivyt paistavi, jo hohtaa hanki,
vaan kaikkialla viel' on hiljaisuus
ja taivas valju on ja maa on vanki.

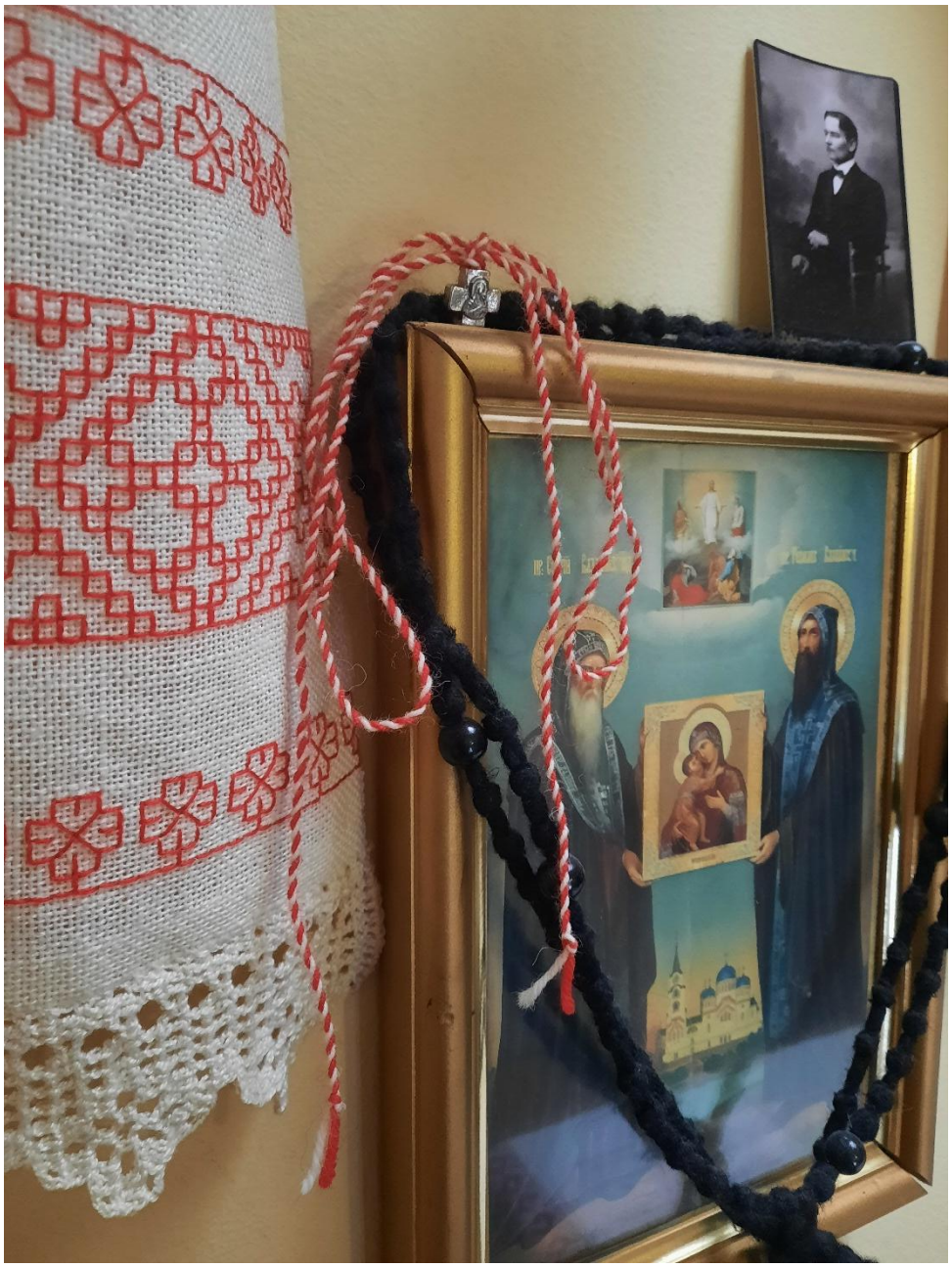
Niin luonto nukkuu kuni lapsonen,
mi onnen untaan uinuu herttahinta,
ja tuskin kuulee hengitystä sen,
on otsa puhdas sekä tyyni rinta.

Ei vielä leivon suvilaulut soi,
ei virrat vuolaat syökse kuohumalla,
mut keväästä jo urvut unelmoi
ja kesä haaveksii jo hangen alla.

Näin kevätunelmoita urpupuun
ja lemmen haavehia hangen alta
lie nääkin nuoret laulut maaliskuun,
kun vast' on aavistettu kevään valta.

Eino Leino

Antiikin Roomassa vuoden ensimmäinen kuukausi oli omistettu sodanjumala Marsille. Tästä juontuu maaliskuun nimi useimmissa kielissä. Esimerkiksi ruotsiksi maaliskuu on mars. Suomen kielen maaliskuu-nimi viittaa todennäköisesti keväällä lumen alta pikkuhiljaa paljastuvaan maahan.

Martis-nauhan voi asettaa kotialttarille maaliskuun ajaksi. Jos palmusunnuntai on maaliskuussa, voi nauhan sitoa virpovitsan koristeeksi, sillä virpovitsa on kevään ensi merkki.

Tästä videosta näet ohjeet martis-nauhan tekemiseen.

Vihkosen teki Maura Ihatsu